

Hüzün Turizminin Hatay'da Uygulanabilirliği Açısından Söylem Analizi*Gökhan KARAKEÇİLİ¹Meryem SAMIRKAŞ KOMŞU²**Özet**

Turizm sektörünün, doğal afetlerden en çok etkilenen sektörlerin başında gelmesi, dış olaylara karşı dayanıksız ve hassas olduğunu göstermektedir. Turizm sektörünün kontrol edemediği, doğal afetler, ekonomik-siyasi krizler, terör ve dış olaylar karşısında çok hassas bir yapısı vardır. Bu olayların meydana getirdiği yıkımları ve kayıpları bir an evvel toparlama işlemlerinde de turizmin en etkili yollardan biri olduğu söylenebilir. Karanlık (Dark) turizmin türlerinden olan hüzün turizmi, empati yoluyla ziyaretçilerin yaşanan olayı hissetmeleri ve kendilerinden sonraki nesillere aktarmalarını amaçlar. Bu amaçla yapılan söz konusu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan söylem analizi kullanılmıştır. Bu amaç ve çerçeve doğrultusunda 6 Şubat 2023 ile 31 Mart 2024 tarihleri arasında T.C. Turizm Bakanlığı'nın Hatay ili için yapmış olduğu açıklamalar incelenmiştir. Bu kapsamda T.C. Turizm Bakanlığı'nın ve depremzede yerel halkın hüzün turizmine bakış açısı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak bulunan verilere göre T.C. Turizm Bakanlığı'nın Hüzün turizmini, "Bellek Müzesi" olarak dile getirdikleri ve yerel halkın ise bu duruma pek sıcak bakmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Alternatif Turizm, Hüzün Turizmi, 6 Şubat Depremleri, Hatay Turizmi

The Applicability of Dark Tourism in Hatay: A Discourse Analysis**Abstract**

The tourism sector is one of the sectors most affected by natural disasters and shows that it is resilient and sensitive to external events. The tourism sector is very sensitive to natural disasters, economic crises, terrorism and external events that it cannot control. The destruction and losses caused by these events turned out to be one of the most effective ways of recovering from the previous one. Sad tourism, which is one of the types of dark tourism, generalizes the feelings of the experienced event of the person managed through empathy and their distribution to the next generations. For this purpose, narrative analysis, one of the qualitative research methods, was used. With this purpose and framework, T.R. between 6 February 2023 and 31 March 2024. These are the statements made by the Ministry of Tourism for Hatay province. This ability is T.R. The Ministry of Tourism's perspective on sadness tourism of the earthquake-affected local people was evaluated. As a result, according to what is shown, T.R. It was determined that the Ministry of Tourism described Huzun tourism as "Memory Museum" and the local people did not approve of this situation.

Key Words: Tourism, Alternative Tourism, Dark Tourism, February 6 Earthquakes, Hatay Tourism.

Referans/Citation: Karakeçili, G., Samırkaş Komşu, M. (2024). Hüzün Turizminin Hatay'da Uygulanabilirliği Açısından Söylem Analizi, *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, Vol. 6 , No.2, 85-98.

¹ Öğr. Gör., Anamur MYO, Mersin Üniversitesi, gokhankarakecili@mersin.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-0546-2565

² Prof. Dr., Turizm Fakültesi, Mersin Üniversitesi, msamirkas@mersin.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-3264-5896

*Bu çalışma "8. Uluslararası Batı Asya Turizm Araştırmaları Kongresi" isimli bilimsel toplantıda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Doğal afetlerin en korkulanı olan deprem felaketi, Türkiye gibi fay hatları üzerine kurulu olan ülkeler için ciddi bir tehdittir. Türkiye, bu deprem felaketi tehdidi ile yıllardır mücadele etmekte ve bu felaketlerde çok kayıp vermektedir. Afetler, sadece can ve mal kaybına değil aynı zamanda birçok sektörün ciddi hasar görmesine hatta durmasına sebep olmaktadır (Artantaş ve Gürsoy, 2024, s.193-194). 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş ve Hatay merkezli depremlerde Türkiye'nin 11 ili (Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elâzığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye, Şanlıurfa) etkilenmiş, binlerce can kaybı yaşanmış ve çok büyük yıkımlar meydana gelmiştir (Cumhurbaşkanlığı, 2023). Bu yıkımların içinde birçok sektörün de yer aldığı yadsınamaz. Deprem felaketinin yıkımının çok yönlü olduğu düşünülürse bu yıkımların toparlanması amacıyla mücadelenin de çok yönlü olması gerekir (Duman ve Güneş, 2023: s.98). Turizm dar boğazdan çıkış için kısa süreli yüksek kazanç getirebilecek bir sektördür (Koç, 2021). Bu amaç çerçevesinde 6 Şubat deprem felaketinin sonunda, turizm kaynaklarının hasar görmesi ve gelirlerinin sekteye uğramasından dolayı turizm alanında da bir mücadele yapılması gerekmektedir. Yapılacak olan mücadelede turizmin alternatif türleri ön plana çıkarılıp değerlendirilebilir. Bu türlerin içinde hüzün turizmi hem mevcut değerlerin korunmasındaki rolü hem de kısa sürede sürdürülebilir bir şekilde uygulanabilirliğinden dolayı tercih edilebilir (Çolakoğlu ve ark., 2023: s.147).

Alternatif turizm türlerinden olan hüzün turizmi; doğal afetler, savaşlar, geçmişte meydana gelen toplu ölümler, kaza ve deprem gibi acı veren olayların diğer nesillere aktarılacak amacıyla tercih edilen bir turizm türüdür (Ergun & Oktay, 2022: s.16-17). Hüzün turizmi, son yıllarda genellikle tarihi olaylar veya doğal felaketlerin izlerini taşıyan yerlerde ön plana çıkmış olsa da aslında bu tür ziyaretler tarihten bu yana hep vardı. Örneğin, Orta çağda kamuya açık idamlar, hac yolculukları, Hz. İsa'nın çarmıha gerilmeden önce yürüdüğü azap yolu, Mısır'da firavunların mezarlarının ziyareti yüzyıllardır bu turizm türünün var olduğunu göstermektedir. (Sharpley, 2009). Çünkü ziyaretçiler, felaketlerin mağdurlar üzerinde yarattığı ruhsal ve kültürel çöküntüleri gözlemlemek, anlamak ve toplumsal dayanışmanın önemini arttırmak için ziyaret ve tatil tercihlerini değiştirebilmektedirler (Stone, 2012: s.1569). Japonya'nın Kobe şehri 1995 yılında yaşamış olduğu büyük deprem sonrasında, hüzün turizminin en önemli cazibe merkezlerinden biri haline geldi. İnsanların buraları ziyaretlerinde sadece o felaketi anlamak ve anmak değil, aynı zamanda yerel halkın felaketten sonra geçirdiği dönüşümü de gözlemleyip, refah seviyelerine katkıda bulunmak gibi motivasyonları da vardır (Bahtiyar Karadeniz, 2023: s. 44).

UNESCO tarafından tescillenen birçok tarihi yapısı olan, kültürel mirasımızın birçok çeşidine ev sahipliği yapan, sadece somut değerleri ile değil somut olmayan kültürel zenginliklerimize de ev sahipliği yapan Hatay ilinin hüzün turizmi açısından değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada 6 Şubat deprem felaketinin Hatay ilinin ekonomisindeki hasarlarını azaltmaya yönelik turizm açısından önerilerde bulunmak ve ülke alternatif turizm türlerine katkı sağlamak amacıyla Hatay ilinin hüzün turizmi açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan söylem analizi kullanılmıştır. Kullanılan söylem analizi tekniğinin sık kullanılan bir teknik olmamasından dolayı hüzün turizmine farklı bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın deprem sonrası sıklıkla dile getirilen hüzün turizmi olgusuna politikacıların bakış açısından bakabilmeyi kısmen sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaç ve çerçevede 6 Şubat 2023 ile 31 Mart 2024 tarihleri arasında T.C. Turizm Bakanlığı'nın Hatay ili için yapmış olduğu açıklamalar ve yerel halkın "Deprem müzesi", "Bellek müzesi" ile ilgili açıklamaları

değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu Hatay ili için alternatif turizm türlerine T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ve yerel depremzedelerin bakış açısı değerlendirilip, hüzün turizmi uygulanabilirliği araştırılmış ve bulgular ışığında önerilerde bulunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Deprem ve Turizm

Doğal afetler içerisinde yer alan deprem felaketi; ülkemizde neden olduğu can, mal ve sağlık kayıplarının oluşturduğu korku ve toplumsal travmalardan dolayı afet ile eş anlamlı olarak anılmaktadır (Bilen & Polat, 2022: s.157). Oysaki afet ve felaket kelimeleri birbirine karıştırılsa da afet, yıkıcı boyuttaki olumsuzlukların (deprem, sel, yangın vb.) genel adlandırılması iken; felaket, bu afetin türlerini belirler: deprem felaketi, sel felaketi gibi (Gönlüal, 2014: s.171). Deprem felaketi önlenemese de depremin yarattığı hasarı en aza indirebilmek için önlemler alınabilir (Bilen & Polat, 2022: s.158). Deprem gerçeği ile yaşamak zorunda kalan ülkeler, önlemlere yeteri kadar önem vermezse yıkımın sonuçlarını daha ağır yaşayabilir. Bu ağır sonuçlar, yaşamı tamamen durdurabilir hatta yaşamın can damarı olan (altyapı, ulaşım, barınma vb.) sistemleri yok edebilir (McFarlane & Norris, 2006). Deprem felaketinin büyüklüğü neden olduğu yıkımların yanı sıra, kamu harcamalarının artması, iktisadi büyümede gerileme, ödemeler dengesindeki bozulma gibi makroekonomik sorunların büyüklüğü ile değerlendirilir (Kara & Sezgin, 2023: s.21). Meydana gelen ekonomik yıkımlarla mücadele edebilmek ise turizm gibi lokomotif sektörlerle mümkün olabilir (Bahar, 2006: s.138).

Turizm, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünya ekonomisinde hızla gelişen ve genişleyen sektörlerin içinde en ön sıralarda yer almaktadır. Dünyada ekonomik açıdan ilk üç sektörden biri olan turizm, Batıda ilk iki sektörün içinde yer alırken Türkiye’de ise ilk üç sektörün içinde yer alarak ekonomideki yerini ve önemini göstermiştir (Samırkaş, 2013: s.105). Ancak bu kadar önemli konumda olan turizm sektörü, kendine has özellikleri itibari ile afet, terör, siyasi kriz, savaş gibi tehditlere karşı duyarlı ve çok savunmasızdır. Çünkü turizm sektörü, arz kaynaklarından olan konaklama, yiyecek içecek işletmeleri, seyahat işletmeleri, ulaşım, alt yapı ve üst yapıların birbirini olumsuz yönde tetiklediği veya olumlu yönde desteklediği ekonomik bir sarmal içindedir (Bahtiyar Karadeniz, 2023: s.49). Bu sarmalda tek bir etki tüm dinamikleri harekete geçirebilir. Afetlerin turizm sektörüne olan etkileri, direkt etkiler (alt ve üst yapıların gördüklerin hasar, gelir kayıpları), dolaylı etkiler (iyi hizmetin aksaması) ve ikincil etkiler (ödemeler dengesinin bozulması) olmak üzere üç başlıkta toplamak mümkündür (CAST, 2015: s.19-21).

Türkiye’de turizmi etkileyen söz konusu tehditlerin (afet, terör, siyasi krizler vb.) içinde en çok rastlananlardan biri deprem felaketidir (Coşandal & Partigöç, 2022: s.259). 6 Şubat depremlerinde, bölgede yıkılan, ağır, orta, az hasar alan konaklama işletmelerinin toplamda 127 olduğu ve bu konaklama işletmelerinin maliyetinde meydana gelen yaklaşık 115 milyon dolarlık kayıp (sbb.gov.tr, 2023: s.130) Türkiye turizmini etkileyen önemli felaketlerin başında depremin geldiğini gösterir. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı’nın hazırladığı “2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu” na göre 2022 yılında bölgede 7 milyonun üzerinde geceleme olduğu, ülke geneli konaklamanın % 3,9’unu oluşturduğu tespit edilmiştir (sbb.gov.tr, 2023; s.130). Deprem bölgesinin gelişiminde turizm sektörünün önemli yere sahip olduğu yine aynı raporda dile getirilse de 2023 gelirlerinde aksama olacağı da öngörülmüştür. Bu öngörünün sebepleri ise şu şekilde sıralanmıştır;

tarihi eserlerin, alt ve üst yapıların hasar görmesi, konaklama işletmelerinin hızla faaliyete geçemeyecek olması ve turistlerin bölge ziyaretine karşı kaygılı olmaları gibi nedenler belirtilmiştir. Tüm bu faktörlerin 2023 yılı cari işlemler dengesinde, yaklaşık olarak 5 milyar dolarlık bir bozulmaya yol açabileceği tahmin edilmiştir (sbb.gov.tr, 2023; s.122).

Bu kadar yüksek kayıplarla multidisipliner olarak mücadele edilmelidir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde deprem felaketinin meydana getirdiği bu makroekonomik sorunların ve dar boğazdan çıkmanın çözümünde turizm önemli bir yere sahiptir (Kara & Sezgin, 2023: s.23). Günümüzdeki afetlerin sıklığı, ekonomik ve kültürel açıdan meydana gelen yıkımlar turizm sektörü taleplerinin ve arzının hızla değişimine yol açıp, yeni turizm türlerinin doğmasına neden olmuştur (Alaeddinoğlu & Aliagaoglu, 2005: s.89-90; Arıcan, 2023: s.170). Bu nedenle yeni turizm türlerinin oluşumu, ülke ekonomisine yüksek getiri sağlayarak deprem felaketinden sonra meydana gelen hasar ve kayıpları en aza indirmede etkin bir rol oynayabilir.

2.2. Hüzün Turizmi

Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi, 2016 yılında dünyadaki doğal afetlerin verdiği ekonomik zararların toplamda 149 milyar ABD doları olduğu tespit edilmiştir (WTTC, 2019). Söz konusu miktar turizm sektörü için doğal afetlerin ne denli tehlike arz ettiğini göstermektedir. Turizm özellikle son yıllarda dünya genelinde sık sık meydana gelen afetlerin zararlarını karşılamada, yerel halkın refahını artırmak ve destinasyonun kalkınma stratejisinde turizm, önemli ölçüde kullanılmaya başlanmıştır (Yılmaz, 2023: s.82). 6 Şubat tarihinde, çok ciddi hasara ve yıkıma yol açan deprem felaketinden sonra Türkiye’de turizm sektörünün söz konusu kayıplardan doğan zararlar için aktif olarak kullanılabileceği birçok araştırmacı tarafından desteklenmiştir (Yığıtoğlu, 2023; Çolakoğlu vd., 2023; Zhang vd., 2023). Alternatif turizm türlerinin, kalkınma ve toparlanma sürecinde etkili olacağı düşünülürken bu türlerden en çok dile getirilenin ise hüzün turizmi olduğu görülmüştür. Çünkü hüzün turizminin içinde barındırdığı, empati kurma, duygusal bağ kurma, merak ve aidiyet gibi duygular bu dönemde çok sık hissedildi (Samırkaş Komşu vd., 2024: s.196). Önceleri daha çok savaş alanlarının, cezaevlerinin, toplu katliamların olduğu yerler hüzün turizmi olarak değerlendirilse de son yıllarda afetlerin bıraktığı deprem, sel, orman yangınları gibi felaketlerin olduğu destinasyonlar da hüzün turizmi içinde değerlendirilmiştir (Bahtiyar Karadeniz, 2023: s.39).

Özel ilgi Turizminin türlerinden olan hüzün turizmi, bazı kaynaklarda dark turizm olarak da anılmaktadır (Lennon & Foley, 1996; Stone, 2006; Stone & Sharpley, 2008; Miller & Gonzalez, 2013). Lennon & Foley (1996) Dark turizmi, gerçek ve metalaşmış ölüm ve/veya felaket yerlerinin sunumu ve tüketimi olarak tanımlamışlardır. Tarlow (2005) ise trajedilerin ya da tarihsel olarak önemli ölümlerin gerçekleştiği ve günümüzde etkisi devam eden yerlerin ziyareti olarak tanımlamıştır. Genel olarak alan yazında konu ile ilgili farklı kavramlar ve tanımlar kullanılsa da dark turizm ve hüzün turizmi kavramlarının temelde aynı fikre hizmet ettiği söylenebilir. Hüzün turizmi, ölümün etkilerinin gözlenebildiği ya da üzüntü verici olayların izlerini taşıyan alanlara yapılan ziyaretler, ziyaret eden turistlerin kendilerini olayın mağdurlarının veya kahramanlarının yerine koyarak, bir anlık da olsa onlarla o acıyı yaşaması ve yaşanan olaydan ders çıkartılması amacıyla yapılmaktadır (Köleoğlu, 2018: 145). Hüzün turizminin diğer amaçları ise, geçmişin izlerini yansıtarak nostaljik bir bağ kurmak, ölümü hatırlatıp insanların kendileriyle yüz yüze gelmesini sağlamak, değer yargıların yaşatılmasını sağlamak ve tüm bu durumları gelir kaynağına çevirmek olarak sıralanabilir (Samırkaş Komşu vd, 2024: s.198). Hüzün turizmi destinasyonları doğa olaylarına

dayalı ve insan faktörüne dayalı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Çolakoğlu vd., 2023: s.149). İnsan faktörüne dayalı hüznün turizmi destinasyonlarına örnek olarak; Austchwitz-Birkenau Toplama Kampı, Çernobil, Hiroşima, Anıtkabir, Sarıkamış, Sinop Cezaevi, Ulucanlar Cezaevi ve Gelibolu Yarımadası örnekleri verilebilir. Doğa olaylarına dayalı hüznün turizmi destinasyonlarına örnek olarak; Pompei, Tohoku deprem müzesi, Lizbon deprem müzesi, Erzincan deprem anıtı, 17 Ağustos deprem anıtı örnekleri verilebilir (Karavelic, 2022: s.27-28; Çelikel vd., 2023: s.150).

Hüznün turizminin uygulanabilirliği her ne kadar kolay gibi görünse de bu turizm türünün ilk kabul aşaması yöneticilerin ve/veya politikacıların siyasi kaygıları açısından o kadar da kolay olmamaktadır. Bunun yanı sıra hüznün turizmi de her turizm türünde olduğu gibi yerel halkın desteğini almakla mümkündür, hatta en çok hüznün turizminde yerel halkın desteği önem arz etmektedir. Çünkü burada kullanılan turizm ürünü, yerel halkın değer yargıları, acıları veya travmaları olabilir (Karavelic, 2022: s.6). Turistlerin, hüznün turizmi destinasyonunda tükettikleri turistik ürün aslında bir hikayedir. Bu hikâyeler tüketicilere sunulmadan önce hikâyenin muhataplarından (mağdurlarından veya kahramanlarından) görüş alınmalı ve bu durum onlara doğru bir şekilde aktarılıp değer yargılarına, acılarına, anılarına karşı saygı unsuru ön plana çıkarılmalıdır (Heather, 2017; Karavelic, 2022; s. 87-88).

3. YÖNTEM

Çalışma genel tarama modelinde, geçmişte veya mevcut zamanda durumu olduğu gibi tanımlayan bir yaklaşıma dayalı olarak tasarlanmıştır (Karasar, 2007). Veri toplama yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi tekniği tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda veri toplama tekniği olarak kullanılan doküman incelemesi; araştırılacak konu ile ilgili belgelerin ve kayıtların amacına uygun bir şekilde incelenerek sınıflandırılmasına dayalı bir tekniktir. Bu teknikte amaca uygun belge ve kayıtlar farklı kaynaklardan toplanıp analiz edilir (Yıldırım & Şimşek, 2021; Karasar, 2022).

Doküman incelemesinde kullanılmak üzere seçilen belgeler, web tabanlı arama motorunda çıkan haberlerden seçilmiştir. T. C. Turizm Bakanlığı'nın yapmış olduğu açıklamaların ve bölge halkının fikirlerinin basına yansıyan kısmının rahat bulunması nedeniyle bu mecra tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini T.C. Turizm Bakanlığı'nın ve yerel halkın 6 Şubat depremleri sonrası Hatay turizmi ile ilgili yapmış oldukları açıklamalar oluştururken, örneklemini ise 6 Şubat 2023 ile 31 Mart 2024 tarihleri arasında yapmış oldukları açıklamalar oluşturmaktadır. Yapılan alan yazın taraması sonucu Hatay turizmi, hüznün turizmi ve 6 Şubat depremlerinde turizm ile ilgili çalışmalarda sık kullanılan anahtar kelimeler ve başlıklar belirlenmiştir. Bunlar; "6 Şubat Depremleri, Hatay Depremi, Deprem Sonrası, Hatay Turizmi ve Deprem, Deprem Sonrası Turizm Geleceği, Turizm Ve Deprem" olarak tespit edilmiştir (Ünüsân & ark., 2023; Çelikel vd., 2023; Aygün & Ünüvar, 2023; Bahtiyar Karadeniz, 2023). 6 Şubat 2023 ile 31 Mart 2024 tarihleri arasında T.C. Turizm Bakanlığının Hatay ili için yapmış oldukları açıklamalar ve yerel halkın "Deprem müzesi" ile ilgili açıklamalarını değerlendirilmek üzere internet arama motorlarından bu bilgiler ışığında oluşturulan anahtar kelimeler ile aramalar yapılmıştır. Bu başlıklar ve anahtar kelimeler ışığında çalışmanın amacına uygun olacağı düşünülen aranan anahtar kelimeler; "6 Şubat Depremlerinden sonra Hatay Turizmi (42/16), Hatay'da deprem sonrası turizm planlaması (98/43), Turizm bakanlığı Hatay depremleri (85/48), Hafıza müzeleri (72/46), Deprem Müzeleri (134/63)". Parantez içinde belirtilen rakamlar her bir anahtar kelime ile çıkan ilk haber sayısını ve filtrelemeden sonra kalan haber sayılarını

belirtmektedir. Bu anahtar kelimelerle çıkan 431 haberden “yinelenen haberleri gösterme” filtresi kullanılarak 206 haber kaynağına ulaşılmıştır. Bu 206 haber kaynağından Hatay ili dışındakiler, Hatay turizminin gelecek planlaması olmayanlar ve Deprem (Hafıza, Bellek) müzeleri ile ilgili olmayanlar elenmiştir ve geriye kalan 12 haber kaynağı örneklem büyüklüğünü oluşturmuştur.

Ayrıca çalışma sürecinde konuyla ilgili daha fazla söylem tespit edilmiş olsa da bu söylemler, belirlenen çalışma evrenini oluşturan örneklem dışında kalması sebebi ile elenmiştir. Ancak söz konusu söylemlerin konuyla ilgili olduğu düşünülüp örneklem dışında olsa da analizleri ve sonucu destekleyeceği düşünüldüğü için paylaşılmada fayda olacağı düşünülmüştür.

Sosyal ve beşerî bilimlerin birçok alanında kullanılmakla birlikte özellikle iletişim ve medya faaliyetlerinde biraz daha öne çıkan söylem analizi, nitel araştırma yöntemlerindendir. Bu yöntem aracılığıyla iletişim ve medya faaliyetlerinde yer verilen iletilerin anlamsal karşılığının gösterilmesi amaçlanmaktadır (Dalkıran & Demir, 2020; s.95). Eleştirel söylem analizi, haber metinlerinin açık dilsel yapılarından gizli ideolojik yapılarına erişmeyi hedefler. Bu analiz tekniği, söylemi toplumsal güç ve iktidar ilişkilerinin bir yansıması olarak görür ve söylemin dilsel ve anlatsal düzenlenişi ile ilgilenir (Günay, 2013: s.161). Bu nedenle, haber söylemi üretildiği toplumun politik, ekonomik, sosyal ve kültürel dinamikleriyle birlikte değerlendirilmelidir (Karaduman, 2017: s.38).

Van Dijk’e (2015) göre, haber çözümlemelerinde tematik ve şematik yapılar ön plana çıkar. Tematik çözümlemelerde başlıklar, girişler, başlık-haber ilişkileri ve olaylar zinciri gibi hiyerarşik yapılar dikkat çeker. Şematik çözümlemelerde ise daha çok durumsallık ön plana alınır. Mikro yapı çözümlemelerinde ise haberin cümle yapıları ve anlamları irdelenir (İnceoğlu & Çomak, 2009: s.32). Söylem analizinin kısıtlılıklarının başında sübjektifliğe yakın olması gelmektedir. Sözen’ e (1999) göre, Foucault söylem analiziyle “yüzyılın düşüncesinde mini devrim gerçekleştirmiş” bir sosyal bilimcidir. Foucault, söylemlerin içinde daha geçerli, daha tarafsız, daha evrensel bir söylemin olmadığını bunun yerine daha güçlü söylemlerin olduğunu savunur. Ona göre her söylem evrensel olmasa da bulunduğu toplumda güçlü ise geçerlidir (Sözen, 1999: s.17; Sallan Gül & Kâhya Nizam, 2021: 189-190).

4. BULGULAR

6 Şubat depremleri Türkiye tarihinde acının, hüznün ve trajedilerin yaşandığı bir gün olarak yer edinmiştir. Böylesine tarihi bir olayın ilk yılında turizm açısından neler yapılabilir veya neler yapılacağını değerlendirilmesinde politika unsurlarının söylemleri önem arz etmektedir. Türkiye’de turizmle ilgili yapılacak söylem analizinde turizm politikalarından sorumlu olan, T.C. Turizm Bakanlığının söylemlerinin dikkate alınması gerekliliği bu çalışmanın bulgularını oluşturmuştur. Kronolojik sıralamaya göre oluşturulan çalışma evreninde, elde edilen bulgular Van Dijk’in (2015) söylem analizi tekniği ile ortaya konulmuştur.

İlk olarak **17 Şubat 2023** tarihinde T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın basın ve halkla ilişkiler müşavirliği tarafından yapılan açıklama da Turizm Bakanının;

- “...mart ayında çalışmalara başlıyoruz...”
- “...şehrin yeni rotası kültür, turizm ve gastronomi olmalı...”
- “...artık burası (Hatay), sanatla buluşarak yeni bir hikâye yazması gerekiyor. Burada öncü rolü bizim bakanlığımız üstelenecek.” açıklamaları deprem ve turizm ilişkisine dikkatleri çekmiştir (basin.ktb.gov.tr, 2023; hürriyet.com.tr, 2023; milliyet.com.tr, 2023; trthaber, 2023).

Depremin artçılarının devam ettiği bu tarihlerde yapılan bu açıklamalar, Hatay turizminin bakanlık

düzeyinde önem arz ettiğini göstermektedir. Çünkü T.C. Turizm Bakanlığının yapmış oldukları söz konusu yayın 17.02.2024 tarihinde yani ilk depremden 11 gün sonra yayınlanmıştır ve bu yayında Hatay'ın yeniden yapılanma sürecinde turizmin etkili ve öncü olacağı vurgulanmıştır ((basin.ktb.gov.tr, 2023). Ayrıca bu açıklamalardan kısa bir süre sonra (2023 Mart) T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayınlanan, “2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu” unda yer alan “...bölgenin yeniden yapılanırken bütüncül bir turizm perspektifiyle kalkınmasına yönelik bir vizyonla eskisinden daha iyi bir altyapıya kavuşturulması sağlanmalıdır.” İfadesi de Bakanlığın yapmış olduğu açıklamaların, Cumhurbaşkanlığı düzeyinde de destek bulduğunu kanıtlar niteliktedir (sbb.gov.tr, 2023: s.103). Yapılan bu açıklamalar ve yayınlanan raporlardaki söylemler, literatürdeki multidisipliner mücadele yapılması gerekliliğini (Duman & Güneş, 2023) destekler noktadır. Başka bir bakış açısına göre, turizm sektörünün kalkınma, büyüme yatırımlar ve istihdam üzerine olan etkilerinden dolayı kalkınmanın ilk aşamasında teşvik edilen sektörlerin başında gelir (Terzioğlu ve Gökova, 2017).

21 Mart 2023 tarihinde katıldığı bir televizyon programında açıklamalarda bulunan Turizm bakanı, depremden sonra ilk defa bölge turizmi için farklı turizm türlerinden bahsetmiştir. Söylemleri içinde yer alan şu açıklamalar kısmen de olsa hüzün turizmine atıf olarak değerlendirilebilir.

- “...Deprem unutulmasın diye deprem köşesi de yapacağız koruma alanının içine. Bir **hafıza müzesi** yapılacak.” (haberturk.com, 2023; hürriyet.com.tr, 2023; turizmuncel.com, 2023).
- Turizm bakanının yapmış olduğu bu açıklamada yer alan “hafıza müzesi”, akademide dark turizm türlerinden olan hüzün turizmi olarak adlandırılmaktadır. Çünkü hüzün turizminin tanımı içinde yer alan “..yaşanılanı aktarmak için yapılan turizm..” (Köleoğlu, 2018; Ergun & Oktay, 2022; Çolakoğlu vd., 2023) tanımı ile uyumaktadır. Ayrıca bu açıklama ile turizmin iyileştirici ve destekleyici gücünden de yararlanmak gerektiğinin önemi vurgulanmıştır. Şöyle ki doğal afetler turizm için olumsuz etkiler yarattığı gibi çeşitli fırsatlarla olumlu etkilere de yol açabilir. İlk başta meydana gelen afet bölgesine karşı oluşan korku iklimi, zamanla yerini merak unsuruna çevirerek ziyaret sebebi olabilir (Çelik & Doğanekin, 2023: s.226).
- Turizm bakanının, 3 Ağustos 2023 tarihinde Hatay il afet koordinasyon merkezinde yaptığı açıklamada ise;
- “...kent kimliğini korumayı ve gelecek nesillere aktarmayı da hedeflerimiz arasına alıp buna göre yeni müzeler inşa edileceğiz.” demiştir (ahaber.com.tr, 2023; milliyet.com.tr, 2023).
- Turizm bakanı yapmış olduğu bu açıklama Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının, deprem raporundaki uzun vade politika önerilerinde yer alan “turizmin tüm çeşitleri ile tanıtım yapılmalı” önerisi ile de örtüşmektedir (sbb.gov.tr, 2023: s.104). Hüzün turizminin temel amaçlarından olan yaşanan acının unutulmaması ve gelecek nesillere aktarılması düşünüldüğünde, bu açıklamasındaki yeni müzelerin içinde daha önce de belirttiği gibi **hafıza müzelerinin** yer alacağı düşünülebilir.

Deprem müzesinin gündeme gelmesi sonucu, depremi yaşayan yerel halkın tepkileri de dikkate alınması gereken etmenlerdendir. Çünkü yerel halkın desteklemediği turizm olgusunun başarıya ulaşması pek mümkün değildir (Alaeddinoğlu, 2008; Samırkaş, 2013; Çiçek & Sarı, 2018). Özellikle hüzün turizminde, yerel halkın rolüne olan dikkat eksikliği ciddi endişelere yol açmaktadır. Çünkü hüzün turizminde yer alan, söz konusu turistik ürün aslında yerel halkın acılarından veya hüzünlerinden oluşmaktadır (Karavelic, 2022: s.4; Heater, 2017). Bu nedenle yapılan araştırmalarda yerel depremzedelerin konuya ilişkin görüşlerine de yer verilmiştir ve bu konuya sıcak bakan kişiler olsa da genel anlamda karşı çıkıldığı tespit edilmiştir.

- “...müzelerin önünden her geçtikçe acılarımızın tazelenmesini istemiyoruz...” (hürriyet.com.tr, 2023).
- “...her şeyin müzesini yapma fikri çığırından çıktı. Depremzedelere destek böyle verilmez... biz unutmak istedikçe hatırlatmaya ve unutturulmamaya çalışmak hiç doğru değil...” (9koy.org, 2023).

- “...şehirlerimizi yeniden inşa ederken bu yaşadığımız acıları *unutmamamız gerekiyor*. Çocuklarımızın ders çıkarması için, bizden sonrakilerin bu acıları yaşamaması için hatırlamamız ve hatırlatmamız gerekiyor... Açık hava deprem müzeleri yapılmalı.” (8gun.haber.com, 2023).
- Araştırmanın örneklemini dışında kalsa da bulguları desteleyecek diğer söylemlerde tespit edilmiştir. İlk olarak 6 Şubat depremlerinde en çok anılan il Kahramanmaraş’ın Büyükşehir Belediye Başkanından yapılan deprem müzesi açıklaması ve söz konusu açıklamaya yerel halkın verdiği tepki tespit edildi.
- “...Hayata geçirilecek projede (deprem müzesi), enkazlardan bulunan o gece yaşananları unutturmayacak sanat eseri niteliğindeki eşyalar sergilenecek, eğitsel ve interaktif alanlar, tematik ve anıtsal mekânlar ile atölyelerin yer alacağı bir proje de müze için planlanıyor.” (haber46.com.tr, 2023).
- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanının yapmış olduğu bu açıklama da her ne kadar deprem müzesi olarak anılsa da söz konusu projenin hüzün turizmine hizmet edecek bir yapı olacağı görülmektedir. Ancak diğer illerde olduğu gibi Kahramanmaraş’taki depremezelerin de konuyla ilgili ortak bir yorumlarının olduğu görülmemiştir. Genel olarak söz konusu açıklamalara bakıldığında, duruma sıcak bakmayanların daha fazla olduğunu gösteren açıklamalar mevcuttur.
- “...Asla ve asla kardeşlerime, annelerime, babalarım, evlatlarıma mezar olan Ebrar Sitesi’nin enkazına yapılacak olan müzeyi kabul etmiyorum...” diyerek karşı çıkan ve yakınlarını kaybeden bir depremezedenin bu açıklaması da dikkat çekici bir açıklamadır (Cumhuriyet, 2023).
- “...bölgeye deprem müzesi yapılmasını istemiyoruz, her gelip geçtikçe acılarımızın tazelenmesini istemiyoruz...” (yesilafsin.com, 2023).
- “...Burası bizim için anıt niteliğinde zaten. Ebrar Sitesi şehrin merkezinde, açık spor alanına ya da farklı bir alana çevrilmesini, anıtımız olan bir yerde gülüp eğlenilmesini istemeyiz. Buraya müze yapılması çok doğru bir hareket olur.” (haber46.com.tr, 2023).
- Açıklamaların bu derecede taban tabana karşıt olmasının nedeni acının henüz çok taze olması ve deprem müzesi kavramının tam açıklanamamasından kaynaklandığı söylenebilir. Bunların dışında karşı çıkan depremezelerin deprem müzesinden önce halledilmesini istedikleri başka sorunlarının olduğunu da belirtmişlerdir (Cumhuriyet, 2023; yesilafsin.com, 2023).
- Bir diğer benzer açıklaması ise Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanından gelmiştir. Büyükşehir Belediye Başkanı, 15 Şubat 2024 tarihinde katıldığı “Deprem Bölgesi Zirvesi” inde şu açıklamayı yapmıştır;
- “...Nurdağı’nda Deprem Anma ve Eğitim Müzesi hayata geçiriyoruz. Bu bağlamda ilçenin tam girişinde yer ayırdık. Bu bölgeye giren her vatandaşımız için bilinçlendirmenin yanı sıra simülasyon ve zaman tüneli ile buluşturacağız. Böylelikle ziyaretçiler hangi yapının neden az hasarlı, çok hasarlı veya sapsağlam olduğunu anlayabilecek. Japonya bu örneğini daha önce hayata geçirdi. Biz de bu projenin bir benzerini hayata geçirmek için çalışıyoruz. Bu projede akademisyenlerimizden ve bilim insanlarımızdan bir isteğim var. Bu proje de sizlerin de destekleri bulunmalı. Sizin önerileriniz bizim için çok önemli...”

Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanının yapmış olduğu bu açıklama aslında hüzün turizminin amaçlarına hizmet edecek bir projeye işaret etmektedir. Şöyle ki, geçmişin izlerini yansıtmak, yaşanan olaydan ders çıkarmak, yaşanan acıları gelecek nesillere aktararak unutulmasının önüne geçmek gibi hedefler hüzün turizminin temelinde vardır (Köleoğlu, 2018; Samırkaş Komşu vd., 2024). Büyükşehir Belediye Başkanının açıklamaları bu hedeflere hizmet edecek bir projedir. Ayrıca Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanının bu süreci örneklendirerek (Japonya örneği) anlatması, akademisyenlerden ve bilim insanlarından destek beklemesi ise söz konusu projeyi planlı bir şekilde ilerletmek istediğini gösterir niteliktedir (Gaziantep.bel.tr, 2024).

Ayrıca alan yazın incelendiğinde hüzün turizmini söylem analizi ile ele alan tek Türkçe çalışmanın Gündem’in (2022) yapmış olduğu mimarlık, hüzün turizmi ve söylem analizi üçgeninde yaptığı araştırma olduğu görülmüştür. Bu çalışmada Gündem (2022) hüzün turizmi ve söylem analizi, mekânların toplumsal hafıza, anma ve kimlik üzerindeki etkilerini anlamak için bir çerçeve sunmakta ve bu mekânların anma ve hafıza mekânları olarak algılandığını ve deneyimlendiğini vurgulamaktadır. Uluslararası kaynaklarda ise Krisjanous’un (2016) yapmış olduğu web sitelerindeki

söylemleri hüznün turizmi açısından değerlendirdiği çalışma ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada Krisjanous (2016) karanlık turizm operatörlerinin web sitelerini dikkatlice tasarlayarak, sitelerinin değerini ve önemini etkili bir şekilde iletmeleri gerektiğini, aynı zamanda izleyicilerinin çeşitli motivasyonlarını da göz önünde bulundurmaları gerektiğini vurgulamaktadır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bölgenin kalkınmasında turizmin etkili ve öncü sektörlerden biri olacağı tüm politika mecralarının desteklenen bir fikir olduğu tespit edilmiştir (ktb.gov.tr, 2023, sbb.gov.tr, 2023; haber46.com.tr, 2023; Gaziantep.bel.tr, 2024). Ancak analizlerde ortaya çıkan bulgular ışığında Turizm Bakanlığınca yapılan açıklamalarda deprem (hafıza, bellek vs.) müzeleri, desteklense de yerel halk olarak depremzedelerin ortak bir fikirde bulunduğu söylenemez. Hal böyle iken, bölge turizminin kalkınmasında hüznün turizminin etkili olacağı düşünülse de depremzedelerin fikirlerinin de dikkate alınması gerekir. Çünkü hiçbir turizm faaliyeti yerel destek olmaksızın başarıya ulaşamaz. Yerel halkın desteğinin önem arz ettiği turizm faaliyetlerinde halkın yararına olacak fikirlerin üst akıl tarafından doğru bir şekilde aktarılması gerekmektedir. Yerel halk olan depremzedelerin vermiş oldukları demeçlere bakıldığında “acılarının tekrarlanma, yaşanılanı unutamama” gibi korkuların giderilmesi durumunda bölgede hüznün turizminin uygulanabilirliği daha kolay bir hal alabilir. Söz konusu tedirginlikleri ise alan yazında anlaşılabilir bir şekilde yer almaktadır. Karavelic’in (2022) yapmış olduğu çalışmada yerel halkın hüznün turizmine karşı endişeli olduğu görülmüştür. Bu endişelerinde ise haklı oldukları söylenebilir, çünkü hüznün turizminde kullanılacak turistik ürünün kendi acıları olması kolay kabul edilecek bir durum değildir (Heater, 2017). Bu rağmen olumsuz düşünceler kadar olumlu düşüncelerin olması da hüznün turizminin uygulanabilirliği açısından ümit verici bir boyuttadır.

Sine Nazlı ve Soylu’ nun (2023) yapmış oldukları 6 Şubat depremlerinin medyadaki yerini araştıran çalışma da söylem analizi olarak ele alınmıştır. Çalışmanın sonucunda acının ve felaketin çok büyük olması bile medya araçlarının kendi ideolojik düşüncelerinden çıkıp ortak paydada buluşmalarını sağlayamamıştır. Bu durum yerel halkın hüznün turizmine olan olumlu bakışlarının, medyada fazla yer bulmamasını da sağlamış olabilir. Ülkemizdeki turizm algısının eğlence anlayışıyla bağdaştırılması da depremzedelerin tepkilerine yol açmış olabilir. Çünkü bu acının unutulmaması, bu acıdan gerekli derslerin çıkarılması gerektiği ve kaybettiklerinin anılarının yaşatılması konusunda hemfikir oldukları verilen demeçlerle sabittir. Aslına bakılırsa acının en yoğun yaşandığı yerlerde depremzedeler turizme yönelik eğlence merkezlerinin kurulmasından çok saygı gösterilen bir alan olması isteniyor. Oysaki turizmin sadece eğlence amaçlı olmadığı, farklı türlerinin de olduğu belirtilmelidir. Depremzedelerin korkularını giderecek şekilde aktarılması ve bu turizm türünün aslında tam da onların endişelerine hitap ettiği uzman desteği ile ve örnek yerlerle aktarıldığında kabul edilebileceği düşünülmektedir.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayınlanan, “2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu” unda yer alan “Bölgesel bazda, turizmin tüm çeşitleri ile turistlerin kullanımına sunulması, etkin tanıtım çalışmalarının yürütülmesi.” ibaresinden de yola çıkarak bölge için önemli olan bu turizm türünün de desteklenmesi gerekmektedir.

Bu sonuçlar ışığında araştırmanın alan yazına yapmış olduğu teorik katkı farklı bir bakış açısından hüznün turizminin değerlendirilmesidir. Yerel yöneticilerin ve politika üreticilerin bölge halkının

kalkınmasında turizmin farklı türlerini göz önünde bulundurup yeni gelir kaynakları oluşturmaları için fikir sağlaması da pratik katkı olarak değerlendirilebilir. Araştırmanın ulusal basınla kısıtlı tutulması, 11 deprem ilinden sadece Hatay'ın alınması, depremin yakın zamanda meydana gelmesinden dolayı sürenin darlığı (06.02.2024-31.03.2024 tarihleri arasındaki yayınlar) araştırmanın kısıtlamalarını oluşturmaktadır. Sonraki araştırmalara; yerel halkın hüznün turizmine bakış açısı, yerel yönetimlerin hüznün turizmine karşı tutumları, hüznün turizminin bölgede uygulanabilirliği açısından SWOT analizi yapılması ve yerel halkın korkularının politikacılarca giderilebilmesi için neler yapılabileceğine yönelik araştırmalar yapılması önerilebilir. Bu önerilerin dışında;

- Deprem müzeleri ve anıt alanları oluşturulurken yerel halkla yakın iş birliği yapılmalıdır.
- Deprem müzeleri ve anıt alanlarının tasarımı ve içeriği, depremzedelerin görüşlerini ve duygularını yansıtacak şekilde yapılmalıdır.
- Hüznün turizmi, bölgedeki diğer turizm türleri ile entegre edilerek geliştirilmelidir.
- Hüznün turizmi, bölgedeki ekonomik kalkınmaya katkıda bulunacak şekilde geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2023). Kahramanmaraş'ta meydana gelen depremler hk basın bülteni-35. Erişim tarihi: 22.01.2024. <https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydanagelen-depremler-hk-basin-bulteni-35>
- Ahaber. (2023). <https://www.ahaber.com.tr/gundem/2023/08/03/kultur-ve-turizm-bakani-mehmet-nuri-ersoydan-hatayda-onemli-aciklamalar> (Erişim Tarihi: 27.02.2024).
- Alaeddinoğlu, F. (2008). Sivas kentinde halkın turiste ve turizme bakışı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-23.
- Alaeddinoğlu, F., & Aliğaoğlu, A. (2005). Turizmde planlama ve Türkiye'de turizm planlaması: Turizm planlarının etkinliği ve başarılarına ilişkin bir değerlendirme. *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi*, 15(43), 87-118. <https://doi.org/10.32704/erdem.2005.43.087>
- Arıcan, B. (2023). Deprem sonrasında bölgede bulunan müzelerin durumu: 2023 Kahramanmaraş depremi, Gaziantep ve Kahramanmaraş değerlendirmesi. *Deprem ve Turizm*, 163.
- Artantaş, E., & Gürsoy, H. (2024). Depremin yıkıcı ve ekonomik etkilerini azaltmaya yönelik stratejiler ve Türkiye'nin deprem deneyimlerinden çıkarılacak dersler: Kahramanmaraş ve Gölcük depremleri örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 192-214. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.1331580>
- Aygün, Y., & Ünüvar, Ş. (2023). Yabancı basında deprem haberleri yansımaları ve turizme etkileri. *Deprem ve Turizm*, 119.
- Bahar, O. (2006). Turizm sektörünün Türkiye'nin ekonomik büyümesi üzerindeki etkisi: VAR analizi yaklaşımı. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 13(2), 137-150.
- Bahtiyar Karadeniz, C. (2023). Deprem ve turizm ilişkisi. *Tüm Yönleriyle Depremler ve Etkileri*, 35.

- CAST. (2015). *Disaster risk management for coastal tourism destinations responding to climate change: A practical guide for decision makers*. Caribbean Alliance for Sustainable Tourism (CAST), United Nations Environment Programme, Santo Domingo, Dominican Republic.
- Coşandal, M., & Partigöç, N. S. (2022). Afetlerin turizm sektörüne etkisi: Orman yangınları örneği Muğla-Marmaris ilçesi. *Resilience*, 6(2), 257-267. <https://doi.org/10.32569/resilience.1211459>
- Cumhuriyet. (2023). Ebrar Sitesi sakinleri ve yakınları: Müze yerine adalet istiyor. Göz göre göre ölüme terkedildiler. https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/ebrar-sitesi-sakinleri-ve-yakinlari-muze-yerine-adalet-istiyor-goz-gore-gore-olume-terkedildiler-2122910#google_vignette (Erişim Tarihi: 02.02.2024).
- Çelik, S., & Doğanekin, A. (2023). 6 Şubat depremlerinin turizm üzerindeki etkilerine yönelik bir araştırma. İçinde Ünal, A., Çelen Onur, Çilesiz, E. ve Karaçar, E. (Edit.), *Turizm ve Destinasyon Araştırmaları V* (pp. 211-233), Paradigma Akademi.
- Çiçek, D., & Sarı, Y. (2018). Yerel halkın turizme olan desteği: Türkiye'deki sakin şehirler üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(2), 185-196. <https://doi.org/10.17123/atad.488175>
- Çolakoglu, M. A., Temizel, G., & Temizel, M. (2023). 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinin hüznün turizmi kapsamında değerlendirilmesi. *Deprem ve Turizm*, 147.
- Dalkıran, G. B., & Demir, Z. (2020). Haber söyleminde medya-turizm ilişkisi: Pandemi dönemi BBC News örneğinde Türkiye haberleri. *Tourism and Recreation*, 2(Ek 1), 93-102.
- Duman, A., & Güneş, S. G. (2023). Depremlerin kültür varlıkları üzerindeki etkileri. *Deprem ve Turizm*, 75.
- Ergun, C., & Oktay, K. (2022). Türkiye'de mevcut ve potansiyel hüznün turizmi alanları üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 15-24.
- gaziantep.bel.tr. (2024). <https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/baskan-sahin-deprem-zirvesinde-deprem-anma-ve-egitim-muzesi-projesini-anlatti> (Erişim Tarihi: 30.03.2024).
- Sallan Gül, S., & Kahya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (42), 181-198. <https://doi.org/10.30794/pausbed.803182>.
- Gündem, Ö. (2022). Karanlık Turizmin Söylemi Bitmeyen Hafıza ve Anma Mekânları. *Mimarlık kuramı*, (427), (43-47).
- Haber Turk. (2023). <https://www.haberturk.com/kultur-ve-turizm-bakani-mehmet-nuri-ersoy-dan-haberturk-e-aciklamalar-3575626> (Erişim Tarihi: 27.03.2024).
- haber46.com.tr. (2023). <https://www.haber46.com.tr/kahramanmarasta-aci-muzesi-depremin-semبولu-ebrar-sitesinin-yerine-acilacak> (Erişim Tarihi: 18.03.2024).
- Heather, R. A. (2017). *Motivations and intentions of tourists to visit dark tourism locations* (Graduate Theses and Dissertations). Iowa State University Capstones, Iowa.

- Hürriyet. (2023). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bakan-ersoy-mart-ayinda-calismalara-basliyoruz-42221368> (Erişim Tarihi: 15.03.2024).
- İnceoğlu, G. Y., & Çomak, A. N. (2009). Teun A. Van Dijk. In Y. G. İnceoğlu (Ed.), *Metin çözümlemeleri* (pp. 19-83). Ayrıntı Yayınları.
- Kara, G., & Sezgin, M. (2023). Kahramanmaraş merkezli depremlerin Türkiye'nin turizm ekonomisi üzerindeki etkisi. *Deprem ve Turizm*, 21.
- Karaduman, S. (2017). Eleştirel söylem çözümlemesinin eleştirel haber araştırmalarına katkısı ve sunduğu perspektif. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 31-46.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. Baskı). Nobel Yayınevi.
- Karavelic, N. (2022). Bosna halkının dark turizmi bağlamında Srebrenitsa'ya bakış açıları (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı.
- Koç, İ. (2021). Turizm yatırım ve harcamalarının bölgesel kalkınmaya etkisine ilişkin harcama yetkilileri üzerine keşifsel bir araştırma: Doğu Marmara örneği (Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Komşu, M. S., Diler, D., & Kaya, G. (2023). Özel ilgi turizmi çerçevesinde hüznün turizmi. In D. İşler (Ed.), *Sosyal bilimlerde güncel çalışmalar-4* (pp. 189-220). İksad Yayınevi.
- Köleoğlu, N. (2018). Hüznün turizmi ve Gelibolu tarihi alan bölgesinde yaşayan yerel halk üzerindeki etkisinin kümeleme analizi ile modellenmesi. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 144-153.
- Köy. (2023). <https://9koy.org/tartismalarin-odaginda-bir-hazirlik-deprem-muzesi.html> (Erişim Tarihi: 21.03.2024).
- Krisjanous, J. (2016). An exploratory multimodal discourse analysis of dark tourism websites: Communicating issues around contested sites. *Journal of Destination Marketing & Management*, 5(4), 341-350.
- Lennon, J., & Foley, M. (1996). JFK and dark tourism: A fascination with assassination. *International Journal of Heritage Studies*, 2(4), 198-211. <https://doi.org/10.1080/13527259608722175>.
- McFarlane, A. C., & Norris, F. H. (2006). *Definitions and concepts in disaster research*. In F. H. Norris, S. Galea, M. J. Friedman, & P. J. Watson (Eds.), *Methods for disaster mental health research* (pp. 3-19). Guilford Press.
- Miller, D. S., & Gonzalez, C. (2013). When death is the destination: The business of death tourism—Despite legal and social implications. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 7(3), 293-306. <https://doi.org/10.1108/IJCTHR-05-2012-0042>
- Milliyet. (2023). <https://www.milliyet.com.tr/gundem/hataydaki-tarihi-yapilar-ne-olacak-bakan-ersoydan-onemli-aciklamalar-6985473> (Erişim Tarihi: 5.01.2024).
- Samırkaş, M. (2013). Turizm sektörünün ekonomi içindeki yeri ve önemi: Van ili bağlamında bir değerlendirme. In F. Alaeddinoğlu, M. Samırkaş, N. Eltut Kalender, & S. Şahin (Eds.), *Van turizmi geleceğini arıyor 19-20 Aralık 2013 Çalıştay Kitabı* (pp. 104-117). Van: DAKA.

- Sharpley, R. (2009). Shedding light on dark tourism: An introduction. In R. Sharpley (Ed.), *The darker side of travel: The theory and practice of dark tourism*.
- Sine Nazlı, R., & Soylu, B. (2023). Doğal afet haberlerinin medyada sunumu: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 44-57.
- Stone, P. (2006). A dark tourism spectrum: Towards a typology of death and macabre related tourist sites, attractions and exhibitions. *Tourism: An Interdisciplinary International Journal*, 52, 145-160.
- Sözen, E. (1999). *Söylem, belirsizlik, mübadele, bilgi/güç ve refleksivite*, Paradigma Yayınları, İstanbul.
- Stone, P. R. (2012). Dark tourism and significant other death: Towards a model of mortality mediation. *Annals of Tourism Research*, 39(3), 1565-1587.
- Stone, P., & Sharpley, R. (2008). Consuming dark tourism: A thanatological perspective. *Annals Of Tourism Research*, 35(2), 574-595. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2008.02.003>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı. (2023). <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/144110/-milletimizin-bu-zor-gunlerde-gosterdigi-tarih-dayanisma-gelecegimize-daha-guvenle-bakmamizi-saglamistir-> (Erişim Tarihi: 31.03.2024).
- T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı. (2023). https://basin.ktb.gov.tr/tr-337990/bakan-ersoy-hatay39da-depremden-zarar-goren-tarihi-ve-kulturel-yapilari-inceledi.html?utm_source=webtekno (Erişim Tarihi: 27.02.2024).
- Trthaber. (2023). <https://www.trthaber.com/haber/gundem/deprem-bolgesindeki-kultur-varliklari-icin-afet-bolgesi-kazi-baskanligi-olusturulacak-748775.html> (Erişim Tarihi: 15.03.2024).
- TurizmGüncel. (2023). Mehmet Nuri Ersoy'dan deprem bölgesindeki otellerle ilgili açıklama. <https://www.turizmguncel.com/haber/mehmet-nuri-ersoydan-deprem-bolgesindeki-otellerle-ilgili-aciklama> (Erişim Tarihi: 01.05.2024).
- TÜRSAB. (2023). Turizm arzı ve turizm talebi. Anadolu Üniversitesi Yayınları. Erişim tarihi: 30.04.2024. <https://www.tursab.org.tr/assets/pdf/tursab-akademi/e-egitim/konu-ozetleri/unite-09.pdf>.
- Van Dijk, T. A. (2015). Critical discourse analysis. In D. Tannen, H. E. Hamilton, & D. Schiffirin (Eds.), *The handbook of discourse analysis* (2nd ed., pp. 466-485). John Wiley & Sons.
- World Tourism and Travel Council (WTTC). (2019). *Crisis readiness*. <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/2019> (Erişim Tarihi: 17.01.2022).
- yesilafsin.com. (2023). <https://www.yesilafsin.com/ebrar-sitesinin-deprem-muzesi-olmasina-afetzedelerden-tepki> (Erişim Tarihi: 18.02.2024).
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2023). Destinasyon pazarlama, destinasyon çekiciliği ve turizm gelişimi aracı olarak hüznün turizmi: Ankara ili örneği (Master's Thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi). <https://doi.org/10.55931/ahbvtf.1281330>

- Yiğitoğlu, V. (2023). Doğal afetler ve turizm konulu makalelerin bibliyometrik analizi. *Coğrafya, Planlama ve Turizm Stüdyoları*, 3(2), 126-139.
- Zhang, Y. C., Moyle, B., Dupré, K., Lohmann, G., Desha, C., & MacKenzie, I. (2023). Tourism and natural disaster management: A systematic narrative review. *Tourism Review*, 78(6), 1466-1483.

Yazar(lar) Hakkında/About Author(s)

Öğr. Gör. Gökhan KARAKEÇİLİ / gokhankarakecili@mersin.edu.tr

Doktorasını Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde halen yapmaktadır. Yüksek lisansını, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamladı. Mersin Üniversitesi Anamur Meslek Yüksekokulunda Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları Turizm Ekonomisi, Sürdürülebilir Turizm'dir.

Prof. Dr. Meryem SAMIRKAŞ KOMŞU /msamirkas@mersin.edu.tr

Doktorasını Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde-yüksek lisansını, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamladı. Mersin Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümünde Profesör olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları Turizm Ekonomisi, Sürdürülebilir Turizm'dir.

ETİK BEYAN FORMU

Araştırma Desteği Bilgisi: Araştırma desteği alınmamıştır.	
Etik Kurul Onay Durumu	
☐ Etik kurul onayı gerekmektedir.	
Etik Kurul Raporunu Veren Kurum	
Etik kurul raporu karar tarihi:	Karar Sayı No:
☐ Etik kurul onayı gerekmemektedir. Nedeni aşağıda belirtilmiştir.	
☐ Veriler 2020 tarihinden önce toplandığından etik kurul izni alınmamıştır.	
☒ Çalışmada kullanılan yöntem etik kurul izni gerektirmemektedir.	
Yazar(lar)ın Katkı Oranı	
1.Yazar: % 50	
2.Yazar % 50	
Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.	